

بررسی اسامی مشتق در زبان فارسی با رویکرد صرف ساخت محور

جليله معصومی مقدم *,69, فائزه ارکان,

1395-6-30

مطالعه حاضر می‌کوشد با اتخاذ رویکرد صرف ساخت محور به بررسی اسامی مشتق در زبان فارسی بپردازد. از آنجاییکه اسامی مشتق در زبان فارسی در بافت‌های زبانی متفاوت می‌توانند معنی و مفهوم خاصی به خود بگیرند صرف ساخت محور با بهره‌گیری از طرحواره‌ها و زیر طرحواره‌ها به بررسی عملکرد برخی الگوهای واژه‌سازی زبان فارسی و توجیه مواردی که به‌نوعی تخطی از الگوهای ناظرشان هستند، می‌پردازد. برای این منظور، از لغت‌نامه‌ها و منابع مختلف دیگر کلمات مشتق جمع‌آوری و مورد بررسی قرار گرفت. بررسی‌ها نشان می‌دهد که تعداد زیادی واژه‌پسچید مشابه می‌تواند در واژگان وجود داشته باشد که ویژگی‌های آن‌ها با الگوی طرح‌واره‌ای خود مطابقت کامل نداشته باشند، در صورت برخورداری این واژه‌ها از بسامد و زبایی کافی، ممکن است گویشوران برای آن‌ها انشعابی زیر طرح‌واره‌ای در واژگان خود تشکیل دهند که در آن زیر طرح‌واره تعدادی ویژگی خاص جایگزین ویژگی‌های پیش‌فرض طرح‌واره عمومی شده باشد. به نظر می‌رسد این وضعیت بر طرح‌واره ناظر بر عملکرد برخی پسوند‌ها، حاکم است. صرف ساخت محور با قائل شدن به پیش‌فرض بودن وراثت و امکان جایگزین شدن ویژگی‌های خاص هر زیر طرح‌واره با ویژگی‌های طرح‌واره‌گره بالاتر از خود، موجب می‌شود مواردی از محصولات واژه‌سازی که در رویکردهای قبل استثنا و تخطی از قواعد صرفی فرض می‌شدند، امکان توجیه مناسبی بیابند. در این چارچوب می‌توان بدون از دست دادن تعمیم کلی مربوط به اکثریت واژه‌های پسچید کاملاً منطبق با یک طرح‌واره صرفی، با در نظر گرفتن زیر طرح‌واره‌هایی با ویژگی‌های خاص و متفاوت با ویژگی‌های پیش‌فرض طرح‌واره عمومی، وجود چنین واژه‌هایی را نیز توجیه کرد.

کلمات کلیدی : بررسی اسامی مشتق , رویکرد صرف ساخت محور

[Islamic Azad University, Rasht Branch - Thesis Database](#)
[دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت - سامانه بانک اطلاعات پایان‌نامه‌ها](#)